

מסורת הש"ס
עם הוספות

א) עיין תוס' לעיל לט. ד"ה עובר, ב) לעיל לו., ג) [ערכין ג:], ד) ערכין ג: [מוספ' דמגינה פ"א ה"ג]] ועיין תוס' לעיל כח: סוד"ה כאן, ה) עיין תוס' ברכות כ. ד"ה וקטנים, ו) עיין תוס' ב"ב יד. ד"ה דילמא, ז) [מוספ' שם ומוספ' טהרות פ"ג], ח) [דף מה:], ט) ובהים דף י"ה. י) ברכות נב.

סמל של חג

גליון הש"ס

תוס' ד"ה **אמר אבוי** וכו' אינן צריכות כוונה. עיין לעיל דף לט ע"א חוס' ד"ה עובר:

סמל של חג

תורה אור השלם
א) תורה צוה לנו משה מורה קהלת יעקב: [דברים ג, ד]

סמל של חג

הנהגות וצינונים

א) בס"י איתא מצוה **ועבד** מצוה אבל כו' וכ"ה בתוס' (גליון): **ב**) [גבי ציצית לא נקט לישנא דלוקח דמסתמא יש לו טלית וגבי לולב נמי יכול לצאת בלולבו של אביו. תוס' ערכין ב ע"ב ד"ה אביו] (גליון) וע"ע בתוס' שם: **ג**) בכת"י **מלמדו**: **ד**) עיין מהרש"ל: **ה**) בדפו"ר נוסף **משנמלץ** **שחרית** אינו נוגע בשום דבר ואח"כ מתחיל דיבור חדש **אבל** **היודע** וכו': **ו**) צ"ל **בספר** כ"ה (דפו"ר): **ז**) **צ"ל דאיכא** דמחייב (בארות המים): **ח**) [צ"ל ומשירדע] (גליון):

לולב הגזול

לֹא שָׁנוּ. דפטור אלל שלא ילא ידי חוצת נטילה קודם שהוציאו להשתתף טרוד צמורה וטעה דדצר מלוא אלל ילא צו קודם שהוציאו מו לא טעה דדצר מלוא הוא ולא טרוד מהשתתף צמורה לעשותה: **ה"ג** **הא** **מדאגבהיה** נפיק ביה **אמר אבוי** **בשהפכו**. הכי קשיא ליה **ה"ד**

לא ילא צו הא לא הוציאו אל"כ הגציהו

ומדלגציהה נפק ציה ידי חוצת לקיחה וקמני פטור. אמר אציי כשהפכו כשהגציהו הפך העליון למטה והאגד למעלה ואמרינן לקמן^[כ] אין יוצאין צהן אלל דרך גדילתן: דרך כבוד.

כגון צסודר שכורך ידיו צסודר כדלמרנן לעיל (דף לו.): ודרך בזיון.

כגון צקערה: **אומר** היה רבי יוסי **עולת העוף שנמצאת בין אגפיים**.

נראה צעניי דהאי צין אגפיים אינו אלל לשון עופות עולת העוף שנמצאת צין עופות המלוקים לחטאת המפרכסין אלל המוצח שפעמים שהן נעשין על קרן אחת כדחנן צשחטת קדשים (צמים דף סג.) חטאת העוף היתה נעשית על קרן מערצית דרומית ושלשה דצרים היתה אותה הקרן משמשת מלמטה וג' מלמעלה מלמטה חטאת העוף והגשות ושירי הדס ומלמעלה ניסוך המים והיין ועולת העוף כשהיא רצה צמזרח שעיקר מקום עולת העוף צקרן דרומית מזרחית וכשהיו כהנים רצים עומדים ומולקים עולת העוף צמזרח צאים למערצ ונעשית שם צקרן חטאת העוף אלל שהעולה למעלה מחוט הסקרה והחטאת למטה^[כ]: וכסבור. הכהן חטאת העוף היא: ואב"ה. ונמצא שמעל צקדשי שמים צשוגג: **פטור**. מקרבן מעילה הוציל דעם החטאת נמצאת ואכילתה מלוא דכתיב (שמות כט) ואכלו אותם אשר כפר צהם הוה ליה טועה דדצר מלוא ופטור: היינו דך. למה ליה לרצ הוגא למימר פשיטא דממתני' שמעי' ליה: מהו דתימא. צמתני' הוא דפטור משום דטעה דדצר מלוא וסוף סוף עשה מלוא שנטל הלולב צהולאה זו אלל הכא לא עשה מלוא צאכילתה אס עולת העוף היא: קא משמע לן. רצ הוגא דשמיע ליה מרציה דלא שני לרצי יוסי צין טעה דדצר מלוא ועשה מלוא לטעה דדצר מלוא ולא עשה מלוא: הכי גרסינן

רבי יוסי **אומר** **השוחט את התמיד שאינו מבוקר בהלכתו מן המזבין בשבת חייב חטאת**. משום שחיטה צצצת שאינה של מלוא ואינה דוחה אללמא טעה דדצר מלוא ולא עשה מלוא חייצ שהרי טרוד זה צמלוא שהיה רוצה לשחוט תמיד של צצת וכצצור שהוא מצוקר: להכשירן לא גרסינן^[כ]: **מלשכה** שאינן מבוקרין. דאין זה טועה דדצר מלוא שצנלטאס שצנלסכה זו אינו טרוד שאין עומדין להקרצה להיות חרד עליהם מתי יקרב ואלף חרדת זמן התמיד לא שייכא הכא שקרצו למייד הוא ולא דק צלשכות להצחין מליזו יציא: **מתני'** מקבלת אשה מייד בנה ובעלה. את לולציהן ולא אמרינן קמטלטלא מייד דלא חזי: מחזירין למים. שלא יכמוש: בשבת מחזירין. שהרי מכאן נטלוס היום אלל לא מוסיפין מים כ"ש שאין מחליפין המים לשפוך את אלו ולתת אחרים נוין מהני דטורח לתקוני מנא: במועד מחליפין. צחולו של מועד מלוא להחליף: **גב'** **אימא** **לא**. דלגצה איכא איסור טלטול: קא **משמע** לן. כיון דרואי לנטילת אנשים תורת כלי עליו ומותר צנטלטול לכל: חייב **בלולב**. לחנכו מדצריהם: לשמור תפילין. שלא יכנוס צהן לצית הכסא: היודע לשמור גופו. מטומאת מגע ומשא ואלל: אוכלין על גופו מהרות. אס נגע גופו צטהרות אין מוששין להם אלל לא על ידיו אס נגע צידיו צטהרות מוששין להם שיש יודע לשמור גופו ואין יודע לשמור ידיו מתורת סתם ידים שגזרו עליהם להיות שניות^[כ] אלל אס כן יודע לשומרם^[כ]. אלל היודע לשמור את ידיו משנטלס אינו נוגע צשום דצר ספק או צספק^[כ] המטמא את הידים ואס לא נזהר וצא ליגע צטהרות נוטל ידיו: אוכלין על ידיו מהרות. שנגעו ידיו צהם: והיודע לישאל. שאס שואלין אותו נגעת צטומאה זו יודע להשיצ הן או לאו או איני יודע: ברשות הרבים פפיקו מהור. אס שאלוהו ואמר איני יודע: ברשות היחיד פפיקו **טמא**. הכי גמירי לה הלכתא מקוטה כדלמרנין צמסכת סוטה (דף כח.) ומכאן אתה דן לשרץ כו': היודע לפרום כפיו. כשהוא כהן: חולצין על לז תרומה בבית הגרנות. ומקמי הכי אין חולקין לו צגורן אלל משגרין לו לציתו אס יודע לשומרה דהכי תניא צגמרל דנושאין על האנוסה ציצמות (דף טט:) עשרה אין חולקין להם תרומה צצית הגרנות וקטן כו' וכולן משגרין להם לצתיהם צצית הגרנות אין חולקין להם שציון תרומה הוא שאין כל רואי יודעים צו שהוא צקי לשומרה אלל לציתן משגרין להם הצקיאס ומכירין צהם ומשירדע לפרום כפיו ופורס צלצור הכל יודעים שהציא שתי שערות שאין קטן פורס כפיו כדלמרנין צנגילה (דף כד.) הלכך חולקין לו:

פרק שלישי

סוכה

מב.

אמר **אבוי** **בשהפכו**. מדליצטרריך לשנויי הכי משמע דסצירה ליה דמלות ^כ איןן צריכות כוונה דהא קאי אמוציא לרשות הרצים והתם אין שייך מתכוין ללאת כל כמה דלא צירך ועוד דאיירי צהולן אלל צקי ללמוד ותימה דצסוף רלוהו צ"ד (ר"ה ד' כח:)

דלמר רצא מלות איןן צריכות כוונה קא מותיב ליה אציי טוצא ושמה אציי קיצלה מיניה: **עולת העוף שנמצאת בין אגפיים**. למאי דלמררי צשיליה אלו דצרים (פסחים ד' עב:) דלא פטר רצי יוסי צלולב אלל משום דומנו צהול צריך לומר דהאי נמי זמנו צהול כדי שלא תצא חטאת לידי נותר: **מהו דתימא** **התם הוא דטעה בדבר מצוה ועבד מצוה אבל הכא טעה בדבר מצוה ולא עשה מצוה אימא לא קא משמע** לן. פלוגתא היא צפסחים פרק אלו דצרים (סז) ל"דמחייצ התם צנתחלף לו שפוד של נותר צשפוד של צלי ואכלו ואית ספרים דגרסי מהו דחימא הני מיילי מלוא דרמי עליה אלל מלוא דלא רמי עליה אימא לא כלומר לולב דלא סגי ליה דלא שקיל דאי אפשר על ידי אחרים אלל חטאת אפשר שיאלכלנה אחר:

שאינו מבוקר בהלכתו. ואפי' נמצא תם משום דטעון ציקור ד' ימים קודם שחיטה דצפרק מי שהיה טמא (שם דף לו.) יליף לה מפסח צגורה שוה: **היודע לישאל ברשות היחיד ספקו טמא**. אלל אינו יודע לישאל אפילו צרשות היחיד ספקו טהור כדדרשינן צסוטה פרק כסס (ד' כח:): **היודע** לפרום כפיו חולצין לז תרומה בבית הגרנות. מקמי הכי אין חולקין לו צגורן אלל משגרין לו לציתו אס יודע לשומרה צטהרה והכי תניא צגמרל דנושאין על האנוסה ציצמות (ד' טט: ושס) עשרה אין חולקין להן תרומה צצית הגרנות וקא חשיצ חרש שוטה וקטן וקמני סיפא משגרין להן צצתיהן וצצית הגרנות אין חולקין לו שציון תרומה היא שאין כל רואי צקיאין צו שירדע לשומרה צטהרה אלל שירדע לשומרה דלא עשה מצוה מימי עשה מצוה אבל עולת העוף דלא עשה מצוה כי אכילת העולה אינה מצוה ליחייב קמ"ל דפטור. ואותיבנא על רב הוגא ר' יוסי אומר השוחט תמיד שאינו מבוקר כהלכתו בשבת חייב חטאת כו' הנה ר' יוסי טעה בדבר מצוה מחייב. ומשני בר מההיא דהא אוקמה כגון שהביאו מלשכת הטלאין שאין מבוקרין לפיכך חייב: מתני' מקבלת אשה מייד בנה ומייד בעלה לולב ומחזירתו למים בשבת. כלומר אפי' אשה שאינה בת נטילת לולב והייתי אומר אסורה לטלטלו קמ"ל אפי' אשה מותרת לטלטלו וכ"ש איש. ומחזירתו למים בשבת ולא גזרינן משום השקת זרעים: ירושלמי תני מטטלין עצי בשמים להרחיב בהן לחולה בשבת רבנן דקיסרי אמרין ערבה מותר להניף לחולה בשבת. ר' יהודה אומר בשבת מחזירין ביום [טוב] מוסיפין במועד מחליפין. יש מי שאומר מחזירין ומוסיפין ומחליפין הכל במים ויש מי שאומר דמחליפין ומוסיפים בהדם הוא ומסתברא כמ"ד במים דהא מחזירין ומוסיפין

(דף כד.) קך פי' צקונט' ולא משמע הכי אלל צקטן ממנש איירי דומיא דהיודע לדצר אציי מלמדו תורה והיודע לשחוט וכן כולוהו אחריו והא דלמר דנושאין על האנוסה (יצמות דף טט: ושס) דאין חולקין תרומה

דצצ מלוא שצנלטאס שצנלסכה זו אינו טרוד שאין עומדין להקרצה להיות חרד עליהם מתי יקרב ואלף חרדת זמן התמיד לא שייכא הכא שקרצו למייד הוא ולא דק צלשכות להצחין מליזו יציא: **מתני'** מקבלת אשה מייד בנה ובעלה. את לולציהן ולא אמרינן קמטלטלא מייד דלא חזי: מחזירין למים. שלא יכמוש: בשבת מחזירין. שהרי מכאן נטלוס היום אלל לא מוסיפין מים כ"ש שאין מחליפין המים לשפוך את אלו ולתת אחרים נוין מהני דטורח לתקוני מנא: במועד מחליפין. צחולו של מועד מלוא להחליף: **גב'** **אימא** **לא**. דלגצה איכא איסור טלטול: קא **משמע** לן. כיון דרואי לנטילת אנשים תורת כלי עליו ומותר צנטלטול לכל: חייב **בלולב**. לחנכו מדצריהם: לשמור תפילין. שלא יכנוס צהן לצית הכסא: היודע לשמור גופו. מטומאת מגע ומשא ואלל: אוכלין על גופו מהרות. אס נגע גופו צטהרות אין מוששין להם אלל לא על ידיו אס נגע צידיו צטהרות מוששין להם שיש יודע לשמור גופו ואין יודע לשמור ידיו מתורת סתם ידים שגזרו עליהם להיות שניות^[כ] אלל אס כן יודע לשומרם^[כ]. אלל היודע לשמור את ידיו משנטלס אינו נוגע צשום דצר ספק או צספק^[כ] המטמא את הידים ואס לא נזהר וצא ליגע צטהרות נוטל ידיו: אוכלין על ידיו מהרות. שנגעו ידיו צהם: והיודע לישאל. שאס שואלין אותו נגעת צטומאה זו יודע להשיצ הן או לאו או איני יודע: ברשות הרבים פפיקו מהור. אס שאלוהו ואמר איני יודע: ברשות היחיד פפיקו **טמא**. הכי גמירי לה הלכתא מקוטה כדלמרנין צמסכת סוטה (דף כח.) ומכאן אתה דן לשרץ כו': היודע לפרום כפיו. כשהוא כהן: חולצין על לז תרומה בבית הגרנות. ומקמי הכי אין חולקין להם תרומה צצית הגרנות וקטן כו' וכולן משגרין להם לצתיהם צצית הגרנות אין חולקין להם שציון תרומה הוא שאין כל רואי יודעים צו שהוא צקי לשומרה אלל לציתן משגרין להם הצקיאס ומכירין צהם ומשירדע לפרום כפיו ופורס כפיו כדלמרנין צנגילה (דף כד.) הלכך חולקין לו:

ומחליפין קתני היכא דמחזירין בשבת תמן קתני דמוסיפין ב"ט ותמן קתני דמחליפין במועד ואמאי אין מוסיפין מים בשבת משום דנראה כמשקה זרעים בשבת: פיסקא כל קטן היודע לנענע בלולב חייב היודע להתעטף בציצית חייב היודע לשמור תפילין אביו לוקח לו תפילין היודע לדבר אביו מלמדו תורה צוה לנו וגר' ופסוק הראשון מק"ש היודע לשמור ידיו אוכלין ע"ג ידיו טהרות היודע לשמור גופו אוכל ע"ג גופו טהרות כיצד בודקין אותו

עין משפט

נר מצוה

קז א מ"י פ"ב מהל' שגגות הלכה י':

קיד ב ג מ"י פ"ז מהלכות לולב הל' ט סמג עשין זל:

קיב ד מ"י שם הלכה יא סמג שם טוש"ע א"ח ס' תרנא ס"ז:

קב ה ו מ"י פ"ז מהל' לולב הלכה כה סמג עשין עד טוש"ע א"ח ס' תרנז: קבא ז מ"י שם הלכה יט סמג שם טוש"ע א"ח ס' תרנז:

קבב ח מ"י פ"ג מהל' צליט הלכה ט סמג עשין כז טוש"ע א"ח ס' יז סעיף ג:

קבג ט מ"י פ"ד מהל' תפילין הלכה יג סמג עשין כז טוש"ע א"ח ס' יז סעיף ג:

קבד י ב מ"י פ"א מהל' ח"ת הלכה ו סמג עשין יב טוש"ע י"ד ס' רמה סעיף ה:

קבה ט מ"י פ"יו מהל' אבות הטומאות הלכה י':

קבו פ מ"י פ"יז מהל' תרומות הל' כב:

סמל של חג

רבינו חננאל

שהוציא ברשות. א"ר אמי ל"ש שפטור אלא שלא יצא בו מקודם שנמצא מוציאו עכשיו לצאת בו ולפיכך פטור אבל יצא בו חייב חטאת ואוקמה אבוי כשהפך הלולב בשמאל ואחריו בימין וירבא אוקמה בשהוציאו בכלי דכי האי גונא לא נפק ביה בהגבהתו כי דרך בזיון הוא והא דאמר רבא בשמעתא דמקמי הא דאי נקטיה בסודרא נפיק ביה ידי חובתו דלקיחה ע"י דבר אחר שמה לקיחה הני מיילי כגון סודר דהוא דרך כבוד אבל לקיחה בכלי דהוא דרך בזיון לא. אמר רב הונא אומר היה ר' יוסי עולת העוף שנמצאת בין אגפיים פי' שנמצאת מלוקה בין אגפיים וכסבור חטאת העוף היא ואכלה פטור פשיטא מהו דתימא גבי לולב טעה בדבר מצוה ומימי עשה מצוה אבל עולת העוף דלא עשה מצוה כי אכילת העולה אינה מצוה ליחייב קמ"ל דפטור. ואותיבנא על רב הונא ר' יוסי אומר השוחט תמיד שאינו מבוקר כהלכתו בשבת חייב חטאת כו' הנה ר' יוסי טעה בדבר מצוה מחייב. ומשני בר מההיא דהא אוקמה כגון שהביאו מלשכת הטלאין שאין מבוקרין לפיכך חייב: מתני' מקבלת אשה מייד בנה ומייד בעלה לולב ומחזירתו למים בשבת. כלומר אפי' אשה שאינה בת נטילת לולב והייתי אומר אסורה לטלטלו קמ"ל אפי' אשה מותרת לטלטלו וכ"ש איש. ומחזירתו למים בשבת ולא גזרינן משום השקת זרעים: ירושלמי תני מטטלין עצי בשמים להרחיב בהן לחולה בשבת רבנן דקיסרי אמרין ערבה מותר להניף לחולה בשבת. ר' יהודה אומר בשבת מחזירין ביום

[טוב] מוסיפין במועד מחליפין. יש מי שאומר מחזירין ומוסיפין ומחליפין הכל במים ויש מי שאומר דמחליפין ומוסיפים בהדם הוא ומסתברא כמ"ד במים דהא מחזירין ומוסיפין (דף כד.) קך פי' צקונט' ולא משמע הכי אלל צקטן ממנש איירי דומיא דהיודע לשחוט וכן כולוהו אחריו והא דלמר דנושאין על האנוסה (יצמות דף טט: ושס) דאין חולקין תרומה

דצצ מלוא שצנלטאס שצנלסכה זו אינו טרוד שאין עומדין להקרצה להיות חרד עליהם מתי יקרב ואלף חרדת זמן התמיד לא שייכא הכא שקרצו למייד הוא ולא דק צלשכות להצחין מליזו יציא: **מתני'** מקבלת אשה מייד בנה ובעלה. את לולציהן ולא אמרינן קמטלטלא מייד דלא חזי: מחזירין למים. שלא יכמוש: בשבת מחזירין. שהרי מכאן נטלוס היום אלל לא מוסיפין מים כ"ש שאין מחליפין המים לשפוך את אלו ולתת אחרים נוין מהני דטורח לתקוני מנא: במועד מחליפין. צחולו של מועד מלוא להחליף: **גב'** **אימא** **לא**. דלגצה איכא איסור טלטול: קא **משמע** לן. כיון דרואי לנטילת אנשים תורת כלי עליו ומותר צנטלטול לכל: חייב **בלולב**. לחנכו מדצריהם: לשמור תפילין. שלא יכנוס צהן לצית הכסא: היודע לשמור גופו. מטומאת מגע ומשא ואלל: אוכלין על גופו מהרות. אס נגע גופו צטהרות אין מוששין להם אלל לא על ידיו אס נגע צידיו צטהרות מוששין להם שיש יודע לשמור גופו ואין יודע לשמור ידיו מתורת סתם ידים שגזרו עליהם להיות שניות^[כ] אלל אס כן יודע לשומרם^[כ]. אלל היודע לשמור את ידיו משנטלס אינו נוגע צשום דצר ספק או צספק^[כ] המטמא את הידים ואס לא נזהר וצא ליגע צטהרות נוטל ידיו: אוכלין על ידיו מהרות. שנגעו ידיו צהם: והיודע לישאל. שאס שואלין אותו נגעת צטומאה זו יודע להשיצ הן או לאו או איני יודע: ברשות הרבים פפיקו מהור. אס שאלוהו ואמר איני יודע: ברשות היחיד פפיקו **טמא**. הכי גמירי לה הלכתא מקוטה כדלמרנין צמסכת סוטה (דף כח.) ומכאן אתה דן לשרץ כו': היודע לפרום כפיו. כשהוא כהן: חולצין על לז תרומה בבית הגרנות. ומקמי הכי אין חולקין להם תרומה צצית הגרנות וקטן כו' וכולן משגרין להם לצתיהם צצית הגרנות אין חולקין להם שציון תרומה הוא שאין כל רואי יודעים צו שהוא צקי לשומרה אלל לציתן משגרין להם הצקיאס ומכירין צהם ומשירדע לפרום כפיו ופורס כפיו כדלמרנין צנגילה (דף כד.) הלכך חולקין לו:

ומחליפין קתני היכא דמחזירין בשבת תמן קתני דמוסיפין ב"ט ותמן קתני דמחליפין במועד ואמאי אין מוסיפין מים בשבת משום דנראה כמשקה זרעים בשבת: פיסקא כל קטן היודע לנענע בלולב חייב היודע להתעטף בציצית חייב היודע לשמור תפילין אביו לוקח לו תפילין היודע לדבר אביו מלמדו תורה צוה לנו וגר' ופסוק הראשון מק"ש היודע לשמור ידיו אוכלין ע"ג ידיו טהרות היודע לשמור גופו אוכל ע"ג גופו טהרות כיצד בודקין אותו